Raad
voor de leefomgeving
en infrastructuur

Bezuidenhoutseweg 30
2594 AV Den Haag

Postbus 20906
2500 EX Den Haag

info@rli.nl
www.rli.nl

T 06 2180 0302

Aan de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid
en Natuur
Mevrouw F.M. Wiersma
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Datum:	5 februari 2026	**Contactpersoon:**	Dr. Mr. S.M. Berndsen
Kenmerk:	Rli-2026/11	**Telefoon:**	06-12440146
Cc:		**E-mail:**	stephan.berndsen@rli.nl
Bijlage(n):	1		

Betreft: Rli-advies 'Grond voor verbetering'

Geachte mevrouw Wiersma,

Met genoegen bieden wij u hierbij ons advies 'Grond voor verbetering: over de rol van grond in het landelijk gebied' aan. Het advies is vandaag aan u overhandigd en tevens aangeboden aan minister Keijzer van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, minister Heinen van Financiën en de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer.

Wij constateren dat de overheid met belastingen, subsidies en omgevingsbeleid bijdraagt aan dure landbouwgrond. Dit belemmert de verduurzaming van de landbouw. In één zin samengevat adviseren wij daarom belastingvoordelen en subsidies voor landbouwgrond te hervormen, per gebied duidelijk tussen scheiding of verweving van landbouw en natuur te kiezen, en steviger in te grijpen op de grondmarkt.

De prijzen voor agrarische grond in Nederland zijn hoger dan ooit en stijgen maar door. Dat komt door vraag vanuit de landbouw zelf en door de behoefte aan ruimte voor bijvoorbeeld wonen, bedrijven, defensie en natuuruitbreiding. Tegenover de hoge vraag naar grond staat een gering aanbod. Grondeigenaren houden grond liever in bezit als waardevast en fiscaal aantrekkelijk beleggingsobject. De stijgende prijzen zetten bovendien aan tot grondspeculatie, waardoor de grondmarkt steeds meer weg heeft van een loterij.

Er wordt veel geld geïnvesteerd in het landelijk gebied in woningbouw, energiewinning, defensie en uitkoop van boeren. Dat zorgt voor grondprijsstijgingen. Met subsidies en belastingvrijstellingen jaagt de overheid de grondprijzen verder aan. Hoge grondprijzen zetten aan tot te intensief gebruik van grond, bemoeilijken verduurzaming van de landbouwsector en herstel van de natuur. Geld gaat te veel in grond zitten, waardoor het niet beschikbaar is voor duurzame innovatie en de vernieuwing van het landelijk gebied.

De Rli adviseert de fiscale regelingen en subsidies voor de landbouw te hervormen. Verschillende regelingen zijn namelijk niet effectief en de hervormingen zullen een dempend effect hebben op de stijging van de grondprijzen. Daarmee wordt landbouwgrond ook minder een beleggingsobject. Voor boeren die grond aanhouden als pensioen kan de overheid beter een pensioenregeling ontwerpen. Dat kan betaald worden met geld dat het Rijk nu kwijt is aan de belastingvrijstellingen.

We zien ook dat de overheid veel problemen in het landelijk gebied probeert op te lossen met geld (zoals bij de stoppersregelingen) en weinig gebruik maakt van het omgevingsbeleid met zijn ruimtelijke ordeningsinstrumenten. De Rli beveelt aan in omgevingsvisies gebieden te bestemmen als geschikt voor productielandbouw of voor maatschappelijke landbouw. In productielandbouw-gebieden is voedselproductie de hoofdzaak. In gebieden voor maatschappelijke landbouw is de voedselproductie gemengd met maatschappelijke diensten en andere functies. Dit vraagt om een stevige herinrichting van het landelijk gebied. De overheid heeft hierin met subsidies, omgevingsbeleid en grondbeleid een belangrijke rol te vervullen. Daarbij is inzet van instrumenten als landinrichting, voorkeursrecht en een grondbank nodig. Subsidies en fiscale regelingen zouden alleen gericht moeten worden op de gronden met maatschappelijke landbouw.

Met onze aanbevelingen willen we bijdragen aan beleid voor een (sociaal en cultureel) vitaal landelijk gebied met een aantrekkelijk toekomstperspectief voor bewoners en boeren.

Hoogachtend,
Raad voor de leefomgeving en infrastructuur,

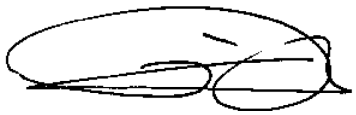

dr. J.J. van Dijk
Voorzitter

dr. mr. S.M. Berndsen
Algemeen secretaris